

МІЙ ПЕРШИЙ БЮДЖЕТ

ЦІЛІ ЗАНЯТТЯ

Після даного заняття учні вмітимуть:

- пояснювати та використовувати у повсякденному житті специфічні фінансові терміни;
- визначати особисті фінансові цілі;
- розраховувати власний бюджет.

ФІНАНСОВІ ТЕРМІНИ

Що означає слово «бюджет»?

- **Бюджет** – це фінансовий план, який може допомогти розумно розпоряджатися грошима, витратити кошти в межах отримуваних доходів.
- **Бюджет** – це розрахунок доходів та витрат окремої людини або родини за певний проміжок часу.

Навіщо складати бюджет?

- Бюджет допомагає зрозуміти, куди «зникають» гроші.
- Він допомагає жити відповідно до своїх доходів та досягати поставлених фінансових цілей.
- Це ефективний інструмент контролю за грошима.
- Бюджетування заохочує шукати альтернативні шляхи примноження своїх заощаджень, додаткові джерела доходу.

ЕТАПИ СКЛАДАННЯ БЮДЖЕТУ

ВИЗНАЧАЄМО НАПРЯМИ ВИТРАТ

На що зазвичай витрачаються Ваші гроші?

Розглянемо приклад:

• Що?	Піца Пепероні
• Де?	Піцерія «Papa Pizza»
• Скільки?	70 грн
• Як розраховувалися?	Готівкою

ВИЗНАЧАЄМО НАПРЯМИ ВИТРАТ

Спробуйте записати всі свої витрати за останні 2 дні.

Розглянемо приклад:

Дата	Що купили? / Напрямок витрат	Ціна, грн.	Чим розрахо- увалися? (готівкою, карткою)	Постійні / змінні витрати
14.01	Шкільний обід	20,00	Готівка	Постійні
14.01	Вода	15,00	Картка	Змінні
15.01	Шкільний обід	20,00	Готівка	Постійні
15.01	Шоколадка	18,00	Картка	Змінні
Разом за 2 дні		73,00	-	-

ВИЗНАЧАЄМО НАПРЯМИ ВИТРАТ

Обговорення:

- Які види товарів та послуг Ви купували?
- Чим Ви в основному розраховувалися (готівкою чи картою)? Як розраховуватися для Вас зручніше й чому?
- Які витрати у Вас заплановані (постійні), а які незаплановані (спонтанні, випадкові)?
- Чи були Ви здивовані, як багато Ви витрачаєте грошей?
- Які джерела доходу Ви використовували, щоб зробити ці витрати?
- Що спонукає Вас витратити гроші (реклама, думка друзів, ситуація)?
- Які у Вас виникають емоції, коли Ви витрачаєте гроші?
- Записування витрат заставило Вас задуматися, чи правильно Ви витрачаєте гроші?

СКЛАДАЄМО БЮДЖЕТ

Інформація, яку потрібно підготувати:

- Джерела та суми доходів.
- Види й суми постійних (запланованих, обов'язкових) та спонтанних (незапланованих, другорядних) витрат.

Про що слід пам'ятати при складанні бюджету?

- «Спочатку заплати собі» – регулярно роби заощадження.
- Став фінансові цілі.

Фінансові цілі дозволяють правильно спланувати свої витрати та вчасно купити річ, про яку давно мріяв.

- Уникай «дефіциту бюджету».

Дефіцит бюджету – явище, коли людина більше витрачає коштів, ніж отримує доходів. Протилежна ситуація називається «профіцит бюджету».

ПЕРСОНАЛЬНІ ДОХОДИ

Види доходів родини або окремої людини:

1) За періодичністю отримання:

- **Постійні доходи** – це доходи від підприємницької діяльності, заробітна плата, стипендія, пенсія, субсидія та інші види соціальних виплат.
- **Разові доходи** – це премії, спадщина, подарунки, позики, виграші в лотереях, іграх, грошові винагороди в конкурсах.

2) За мірою участі людини в їх отриманні:

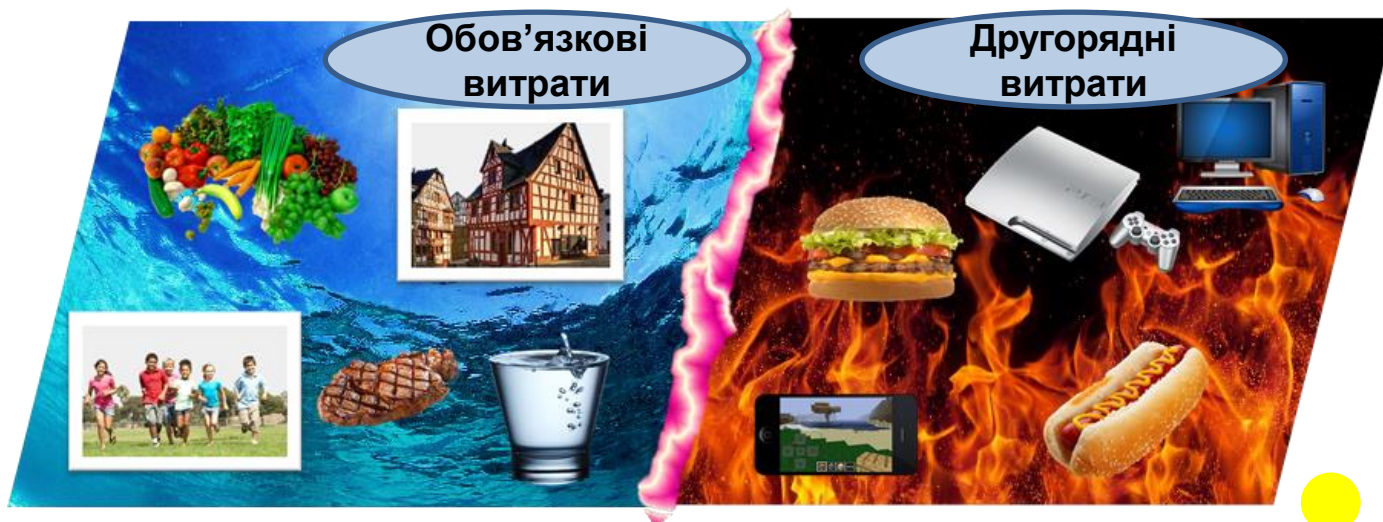
- **Активні доходи** – для їх отримання людина повинна попрацювати, виконати якесь завдання (наприклад, заробітна плата).
- **Пасивні доходи** – автоматично отримуються внаслідок інвестицій (наприклад, відсотковий дохід за депозитом в банку, дивіденди по акціям, плата за здачу квартири / будинку / машини або іншого майна в оренду).

ПЕРСОНАЛЬНІ ВИТРАТИ

Види витрат родини або окремої людини:

- 1) Постійні (обов'язкові) витрати** – це витрати, що здійснюються для забезпечення життєдіяльності людини, звичного способу життя. До таких витрат належать: купівля продуктів харчування, поповнення мобільного телефону, оплата комунальних послуг, сплата податків.
- 2) Змінні (другорядні) витрати** – це витрати, що залежать від стилю життя людини чи родини і не є критично необхідними. Наприклад, витрати на білети в кіно, відвідування кафе, ресторану, витрати на різноманітні смаколики (солодкі газовані напої, сухарики, чіпси, цукерки).

СКЛАДАЄМО БЮДЖЕТ

Скільки грошей Ви заробляєте щомісяця?

Кишенькові гроші (батьки)	500 грн.
Підробіток (вигул собаки сусідки)	300 грн.
Сукупні доходи	800 грн.

ДОХОДИ

Які у Вас витрати на місяць?

Постійні витрати:

Шкільні обіди	400 грн.
Мобільний телефон	50 грн.

Змінні витрати:

Їжа (перекус)	100 грн.
Канцтовари	30 грн.
Кіно	100 грн.

Сукупні витрати 680 грн.

ПОСТІЙНІ ВИТРАТИ

ЗМІННІ ВИТРАТИ

ПРОФІЦИТ (ДЕФІЦИТ) 120 грн.

КОНТРОЛЮЄМО ВИТРАТИ

- Визначаємо фінансові цілі.
- Починаємо розраховувати бюджет на постійній основі.
- Перевіряємо, чи відповідають наші витрати складеному бюджету.
- Робимо все, щоб уникнути «дефіциту».

ГРА «МІЙ ПЕРШИЙ БЮДЖЕТ»

- Складіть свій перший бюджет:

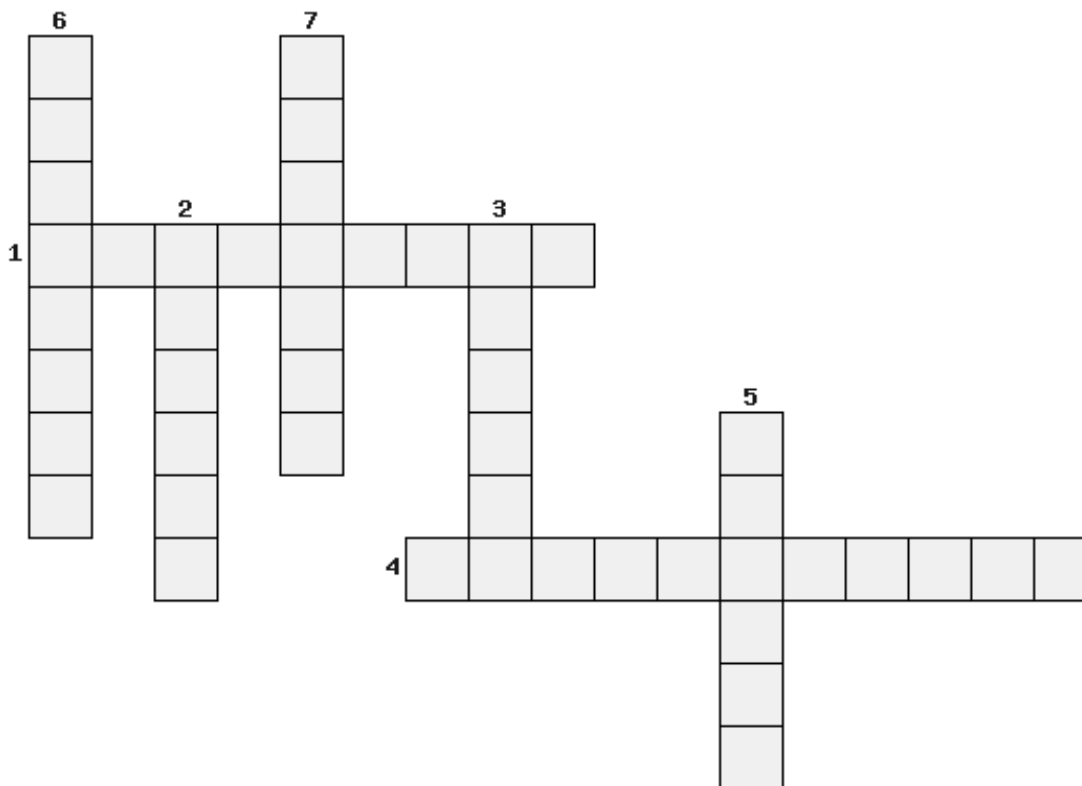
МІЙ БЮДЖЕТ			
ДОХОДИ ЗА МІСЯЦЬ		ВИТРАТИ ЗА МІСЯЦЬ	
Джерела доходів	Сума, грн.	Напрями витрат	Сума, грн.
Кишенькові гроші від батьків		Постійні витрати:	
		Шкільні обіди	
Подарунки від родичів		Мобільний телефон	
		Змінні витрати:	
Підробіток		Їжа (перекус)	
		Канцтовари	
Інше		Іграшки	
		Розваги (кіно, боулінг)	
		Проїзд у транспорті	
Інше			
Усього доходів	_____ грн.	Усього витрат	_____ грн.
Профіцит (+) / Дефіцит (-)			_____ грн.

АНАЛІЗУЄМО РЕЗУЛЬТАТИ ТА ВНОСИМО ПРАВКИ

- 1) Перевіряйте свій бюджет хоча б один раз на місяць.
- 2) За потреби вносьте зміни у Ваш бюджет.
- 3) Перевіряйте наступні моменти:
 - Чи змінилися Ваші джерела доходів?
 - Чи вистачає Ваших доходів для покриття всіх Ваших витрат?
 - Де і коли Ви витрачаєте гроші?
 - Чи вдається Вам заощаджувати гроші?
 - Що впливає на Ваші доходи, заощадження й те, як Ви витрачаєте гроші?
 - Чи досягаєте Ви своїх фінансових цілей?

КРОСВОРД

ЗАПИТАННЯ ДО КРОСВОРДУ

По горизонталі:

1. Речі, які Ви отримуєте від когось (наприклад, батьків, бабусі та дідуся) безкоштовно та, як правило, під час свят.
4. Гроші, які вдається накопичити протягом певного проміжку часу.

По вертикалі:

2. Сума грошей, яку людина отримує за виконання різної роботи або в подарунок.
3. Річ прямокутної форми, виготовлена з пластмаси, якою можна розплатитися за товари в магазинах.
5. Форма запису доходів та витрат людини або родини за певний проміжок часу.
6. Грошова винагорода, яку компанія сплачує регулярно своїм працівникам.
7. Сума грошей, яку людина використовує для купівлі продуктів харчування, одягу, оплати вартості проїзду в метро, тролейбусах тощо.

ВІДПОВІДІ ДО КРОСВОРДУ

По горизонталі:

1. подарунки;
4. заощадження.

По вертикалі:

2. доходи;
3. картка;
5. бюджет;
6. зарплата;
7. витрати.

**Бажаємо мудрого фінансового планування
та вдалих заощаджень!**

Financial Literacy Ukraine